

Posudek na diplomovou práci Pavla Sočuvky „Teologie a humor v eposu Pamětná tragoedie Augustina Doležala“

Práce Pavla Sočuvky se vydala do mimořádně marginalizované a mimořádně obtížné oblasti česk(oslovensk)ých literárních dějin: Do 18. století, v němž v Horních Uhrách vzniká literární tvorba, psaná slovenskými evangelíky ve více či méně slovakizované češtině. Čeští literární vědci ji ignorují, protože je „přece“ slovenská, zatímco slovenští literární vědci s ní často mívají (post)obrozenský problém, ježto je psaná „v zásadě“ česky a špatně se na ní dokazuje „slovenskost“ v obrozenském slova smyslu. Pavol Sočuvka to dobře ví, ježto si prostudoval sekundární literaturu k tématu. V rámci tohoto „literárního kontinentu nikoho“ pak ještě mimořádné místo zaujímá Doležalova Pamětná tragoedia – tento text „zmatečný“ z hlediska nejen jazyka, ale také žánru („tragédie“? epos? epos biblický? epos didaktický? epos komický?) a epochového zařazení (pozdní barok? klasicismus? osvícenství? preromantika?). „Bludnost“ tohoto textu se projevuje i tím, že dosud nemá své kritické vydání.

První zásluha tedy spočívá vůbec v tom, že Pavol Sočuvka vykonal práci, kterou nevykonal nikdo z placených profesionálů slovenských ani českých: Že čtyřsetstránkový epos přepsal z jediného existujícího vydání a ušetřil tak tak všem následovníkům spoustu práce. Jeho přepis věru není bez chyb, zůstal kdesi na půli cesty mezi transkripcí a transliterací, ale je to první krok. S přepisem se dá dál pracovat, připravovat knižní vydání atd. (byť do knižního vydání zbývá vykonati ještě mnohé.)

Druhá zásluha spočívá v tom, že Pavol Sočuvka přiložil k textu kritéria moderní literární vědy, prolnuté s kulturní historií a antropologií. Předchozí komplexnější pokusy o výklad Doležala byly vlastně jen dva – komparativní J. B. Čapkův, srovnávající Doležala s jeho vzorem, tedy s Johnem Miltonem, a nacionalisticky blábolivý Evy Fordinálové. Kupodivu se Doležalovi vyhnul Karel Krejčí v práci o heroikomickém eposu. A právě prvek komiky v biblickém eposu je předmětem Sočuvkova zkoumání. Poučen nejen Bachtinem, ale také pobytem v „jaussovské“ Kostnici, konstatuje Pavol Sočuvka, že vnímání komiky v těsně předmoderním textu je krajně ošemetné, neboť intence autorova je zdaleka ne vždy zřetelná; a že tedy při moderní recepci Doležalova eposu na každém kroku mate nejistota komiky vědomé a komiky nevědomé, neintencionální (tedy stejný problém, jaký jsem sám řešil nad Kollárovou Slávou dcerou...). V rámci komiky intencionální pak je podobně nezřetelná hranice mezi komikou didaktickou, odlehčující biblické látky v zájmu čtenářské přitažlivosti – a mezi komikou osvícenskou, která biblické látky a jejich teologické výklady CHCE zlehčovat.

Sočuvkova práce více otázek otevírá, než uzavírá. Rozhodně by se měla stát východiskem dalších studií, které by pak ideálně měly vést k prvnímu modernímu vydání Doležalovy Pamětné tragoedie. Na požadavky magisterské diplomové práce bylo však vykonáno dosti.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím VÝBORNĚ.

V Praze 6.9.2017

Prof. Martin Putna